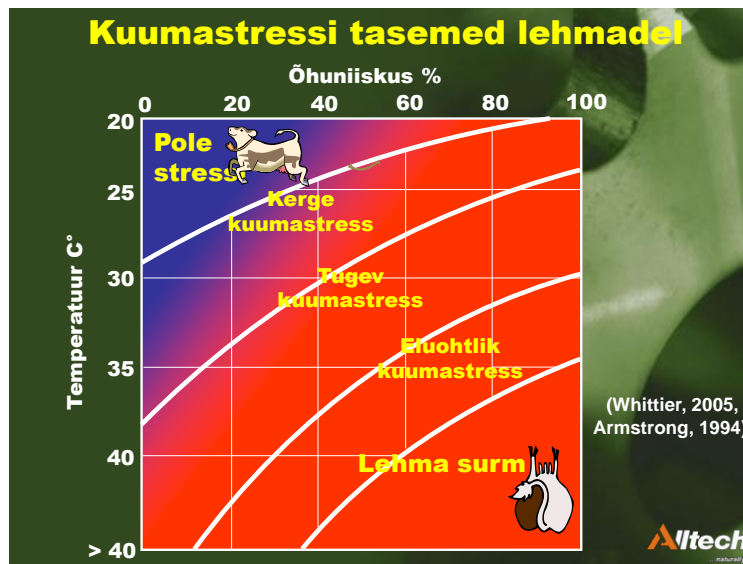

Kuumastress piimalehmal!!!

Loomapidajad ja loomad on praegu silmitsi suure väljakutsega – kuumastressiga. Kuumad suveilmad temperatuuridel $>30^{\circ}\text{C}$ on püsinud juba üle nädala. Sarnaseid kõrgeid õhutemperatuure lubab ka järgnevateks nädalateks.

See mõjutab nii karjamaal kui ka lautades peetavaid lehmi. Otseselt näeme me lehmade piimatoodangu langust, kuid **mis siis tegelikult lehma organismis toimub?**

Lehmade söömused langeb oluliselt. See on esimene asi, mida loomapidajad märkavad. Söömuse languse tunnuseks on tühi vats. Tühi vats = energia defitsiit. Kaasaegses piimakarjafarmis on alati võimalik teada kui mitu kilo sööta kuivaine lehmad tarbivad. Kuivaine söömuse langedes tuleks ratsiooni kohe kohandada. Ratsioonid peavad olema koostatud vastavalt söömusele, pidades silmas, et kuumas ilmaga kulutavad lehmad osa energiast enda jahutamisele. Kui lehmad ei söö ära piisavalt kuivaine kg, ei saa nad piima tootmiseks vajalikke toitaineid. Kui piimatoodanguks pole piisavalt toitaineid, langetab lehm piimatoodangut, et katta elatustarbed vajalikud toitained ja energia. Pikaajase puuduse all kannatav organism üritab end kaitsta ja looduses katkestavad loomad sellistes tingimustes isegi sigimise.

Kui langenud söömuse tõttu ei suuda lehmad enam oma energiavajadust katta, areneb lehmadel pikaajalise ebapiisava kuivainesöömuse tõttu välja atsidoos. Atsidoosi kõrvalmõjudeks on madal tiinestuvus, suurenenud jalahaiguste esinemine ning piimatoodangu langus. Kõik loomapidajad teavad, kui raske on selliste kriisiperioodide järel taastada loomadel optimaalset söömust, ainevahetust, sigivust ning piimatoodangut. Kui loomadel ei suudeta kuumastressi leevendada, siis on farmis tihti tagajärjeks kasvavad kulud (ebaõnnestunud seemendused, seedesüsteemi- ja jalahaigused). Kuumastressi tagajärjesid on tunda ka järgmisel aastal – madal poegimiste arv aprillis ja mais. Loomad, kes juba kannatavad atsidoosi riski all, on tundlikumad ka kuumastressi suhtes. Atsidoosi risk on alati kõrgem lautades, kus loomad on tihedalt paigutatud ning kus neil on piiratud sööda- ja joogivee front - seda eriti poegimiseel- ja poegimisjärgsel perioodil.

Loomadel peab olema ööpäevaringselt saadaval piisavalt värsket sööta. Söödalava pikkus on minimaalset 65-70 cm lehma kohta. Kui söödalava pikkus lehma kohta on ainult 35-40 cm, võib näha vatsa alatäituvust ja söömuse langust. See võimendub veelgi suvisel söötmisel.

Vesi on kuumastressi tingimustes ülioluline. Esiteks on tähtis ligipääs jootmisalale. Kui grupi kohta on vaid üks jootmisala ja seal viibivad dominantsed lehmad, on teistel lehmadel vähe võimalusi juua nii palju, kui nad vajaksid. Kõrgetoodanguline piimalehm joob 150 – 180 liitrit vett päevas, ent kuumastressi tingimustes isegi üle 220 liitri. Kas seda saab tagada väikeste jooturitega, milles veevool on aeglane? Kindlasti mitte. Joogivee piisavus on lehma söömuse säilitamiseks väga oluline! Olulised on veele ligipääsetavus, vee voolukiirus ja veevarustustehnoloogia. Jootmisalad peavad olema puhtad ja ka kergesti puhastatavad. Jooturid peavad alati olema kergesti ligipääsetavatel aladel ning samuti kohtades, kus lehmad vedavad suurema osa oma ajast (sealhugas ka lüpsiplatsi ooteala ja lüpsiplatsilt väljumise ala).

Jättes kõrvale kuumastressist põhjustatud atsidoosi, esineb karju, kus atsidoosi põhjuseks on söötiskorraldus. Sellises karjas on kuumastressi tingimustes suur risk mitte ainult atsidoosi tekkeks, vaid ka muude ainevahetushäirete- ning libediku nihkumise oht. Sellisteks on karjad, kus piimatoodangu tõus on saavutatud jõusööda koguste suurendamise ja koresööda osakaalu vähendamise arvelt ratsioonis. Samuti on nendeks karjad, kus ratsioonis puudub piisavalt efektiivset kiudu.

Ratsiooni koostamisel on tähtis mõista ja meeles pidada, et esmalt peame toitma vatsabaktereid, kes omakorda toidavad lehma.

Mida teha?

Kuumastressi tingimustes on tähtis hoida lehma vatsa tervist ja söömust ning tagada ratsioonis piisav mineraalide saadavus!

Ratsioone tuleb suvisel perioodil kohandada, et leevendada:

- Kuivainesöömuse- ja seeduvuse langust, energia defitsiiti – lahendus: **Yea-Sacc**
- Toitainete puudust ja proteiinide tasakaalu – lahendus: **Optigen**
- Sigivuse langust – lahendus: TRT orgaanilised mineraalid:

	kontroll	Yea-Sacc
Loomade arv (n)	12	12
Päevane temperatuur (°C)		
Min	18 °C (SD= 3.2°C)	
Maks	28 °C (SD= 4.6°C)	
Kuivaine söömused (kg/lehm/päevas)	19.6	20.4
Piima toodang (kg/lehm /päevas)	30.6	33.0
Piima valgu toodang (kg/lehm /päevas)	0.82	0.88
Sööda väärinduse (kg piima /kg KA sööta)	1.56	1.62

Novais, Cabrita, Gomes and Fonseca- Portugal, 2006

Suvisel perioodil on kuumastressiga toimetulekuks oluline lisada lehma söödaratsioonile Yea-Sacc'i ja Optigen'i. Optigen varustab lehma vatsabaktereid püsivalt mittevalgulise proteiiniga, ka söötmiskordade vahepeal. Optigen tagab vatsabakterite töö ning kindlustab parema kiu seede ja suurendab mikrobiaalse proteiini sünteesi.

Lisainformatsioon Yea-Sacc'i ja Optigen'i kohta Alltech Eesti OÜst

"Kuum liin" 5052846 – Pilleriin Puskar | ppuskar@alltech.com

Küsi suveperioodiks sobilikke TRT mineraalsöötade pakkumist meie partneritelt

Agrovarustus OÜ ja Remedium AS